

LIBRIS

We know
books

MARIUS CONSTANTIN

CĂTĂLIN STĂNESCU

**SINTEZE DE ISTORIE ȘI
CRONOLOGIE PENTRU ADMITEREA
ÎN CADRUL ACADEMIEI DE POLIȚIE**

Ediția a II-a
-ediție revizuită și adăugită-

CUPRINS

ARGUMENT	8
MANUALELE ȘCOLARE ȘI TEMATICILE	9
1 ROMANITATEA ROMÂNILOR ÎN VIZIUNEA ISTORICILOR.....	13
1.1.1 Introducere.....	13
1.1.2 Ce trebuie să înțelegem prin romanitatea românilor?	13
1.1.3 Etnogeneza românească	13
1.1.4 Dacia provincie romană. Romanizarea geto-dacilor. Factori ai romanizării	14
1.1.5 Creștinismul	15
1.1.6 De la retragerea aureliană la primele știri despre români. Continuitatea de locuire pe teritoriul românesc.....	15
1.1.7 Reinstaurarea stăpânirii romane pe malul stâng al Dunării, în timpul împăratului Iustinian	15
1.1.8 Formarea limbii române	16
1.1.9 Românii în sursele medievale timpurii.	17
1.1.10 Romanitatea românilor după etnogeneză	18
1.1.11 Românii văzuți de Orientali. Tradiția romanității	19
1.1.12 Primele mărturii asupra conștiinței romanității românilor	19
1.1.13 Semnificația denumirii de vlah	20
1.1.14 Afirmarea romanității românilor în Evul Mediu (sec. XII—XIV)	21
1.1.15 Romanitatea românilor afirmată de umaniștii veacului al XV-lea. Românii văzuți de occidentali.	22
1.1.16 Secolul XVI. Context general.....	24
1.1.17 Politizarea ideii de romanitate a românilor	26
1.1.18 Secolul al XVII-lea. Romanitatea reflectată în scrierile străine.....	27
1.1.19 Cronicarii sași.....	28
1.1.20 Secolul al XVII-lea. Umaniștii români.....	28
1.1.21 Secolul al XVIII-lea.	31
1.1.22 Romanitatea românilor și lupta de emancipare politică și națională	32
1.1.23 Teoria imigraționistă	33
1.1.24 Școala Ardeleană	34
1.1.25 Teoria roesleriană.....	37
1.1.26 Aspecte susținute de teoria roesleriană.....	39
1.1.27 Combaterea teoriei lui Roesler.....	40
1.1.28 Romanitatea românilor reliefată după Marea Unire – 1918	43
1.1.29 Istoriografia comunistă (1945-1989).....	44
1.1.30 Romanitatea românilor abordată în lucrări după anul 1989	47
1.2 DICȚIONAR DE TERMENI ISTORICI.....	50
1.3 CRONOLOGIE	51
2 AUTONOMII LOCALE ȘI INSTITUȚII CENTRALE ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC (secolele IX-XVIII).....	62
2.1.1 Introducere.....	62
2.1.2 Forme incipiente de autonomii românești.....	63
2.1.3 Formațiuni politice în Transilvania (instituția voievodatului secolele IX-XVI).	65
2.1.4 Primele formațiuni politice românești (sec. IX—XIII).....	70

2.1.5	Formarea statelor medievale.....	72
2.1.6	Instituții centrale în spațiul românesc.....	79
2.2	DICȚIONAR DE TERMENI ISTORICI.....	98
2.3	CRONOLOGIE.....	100
3	SPAȚIUL ROMÂNESC ÎNTRE DIPLOMAȚIE ȘI CONFLICT ÎN EVUL MEDIU ȘI ÎNCEPUTURILE MODERNITĂȚII.....	113
3.1.1	Context general. Secolul al XIV-lea.....	113
3.1.2	Context general. Secolul al XV-lea.....	116
3.1.3	Context general. Secolul al XVI-lea.....	116
3.1.4	Rezistența românilor de-a lungul evului mediu. Războiul.....	118
3.1.5	Mircea cel Bătrân (1386–1418).....	120
3.1.6	Alexandru cel Bun (1400-1432).....	124
3.1.7	Iancu de Hunedoara (1441–1456).....	124
3.1.8	Vlad Țepeș (1448; 1456–1462; 1476).....	127
3.1.9	Ștefan cel Mare (1457–1504).....	130
3.1.10	Diplomație și conflict în secolul al XVI-lea.....	136
3.1.11	Domniile în secolul al XVI-lea.....	138
3.1.12	Mihai Viteazul (1593-1601).....	139
3.1.13	Spațiul românesc și Marile Puteri în secolul al XVII-lea. Acțiuni ale domnilor români în secolul al XVII-lea și la începutul secolului al XVIII-lea.....	149
3.1.14	Politica externă a domnilor români în timpul fanarioților.....	152
3.1.15	Diplomație și conflict la începuturile modernității.....	155
3.1.16	Diplomația în timpul lui Alexandru Ioan Cuza.....	156
3.1.17	Concluzii (desprinse din informația celor șapte manuale-sursă pentru examen).....	157
3.2	DICȚIONAR DE TERMENI ISTORICI.....	159
3.3	CRONOLOGIE.....	160
4	STATUL ROMÂN MODERN: DE LA PROIECT POLITIC LA REALIZAREA ROMÂNIEI MARI (SECOLELE XVIII-XX).....	175
4.1.1	"Problema orientală" - cadru pentru emanciparea românilor.....	175
4.1.2	Proiecte pentru modernizare.....	176
4.1.3	Ideea de unitate statală.....	180
4.1.4	Tudor Vladimirescu și domniile pământene.....	181
4.1.5	Regulamentele organice și domniile regulamentare.....	184
4.1.6	Anul 1848. Caracteristici generale.....	185
4.1.7	Revoluția în Moldova. Desfășurare și programe politice.....	189
4.1.8	Revoluția din Țara Românească.....	189
4.1.9	Revoluția în Transilvania.....	191
4.1.10	Revoluția în Bucovina.....	192
4.1.11	Revoluția în Banat.....	192
4.1.12	Concluzii asupra revoluției de la 1848.....	192
4.1.13	Etapele constituirii statului național român.....	193
4.1.14	Principatele între diplomație și interesele marilor puteri.....	193
4.1.15	Înfăptuirea unirii.....	197
4.1.16	Proiectul Cuza- Kogălniceanu.....	199

4.1.17	Proiectele partidelor politice și spațiul românesc în epoca modernă. Începuturile liberalismului și conservatorismului în spațiul românesc.	202
4.1.18	Modernizarea instituțională a României.	205
4.1.19	Statul în slujba idealului național.	215
4.2	DICTIONAR DE TERMENI ISTORICI.	229
4.3	CRONOLOGIE.	231
5	ROMÂNIA ȘI CONCERTUL EUROPEAN: DE LA „CRIZA ORIENTALĂ” LA MARILE ALIANȚE ALE SECOLULUI XX.	252
5.1.1	Context.	252
5.1.2	Principatele în problema orientală: un câmp de luptă.	252
5.1.3	Instaurarea domniilor fanariote și societatea până în anul 1821. Încercări externe de organizare a Principatelor în timpul crizei orientale.	253
5.1.4	Principatele Române în perioada 1821-1848.	255
5.1.5	Războiul Crimeii (1853-1856).	259
5.1.6	Domnia lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866).	261
5.1.7	Diplomație și acțiune politică (1866–1918).	262
5.1.8	Acțiuni diplomatice.	264
5.1.9	Participarea la război (1877-1878).	266
5.1.10	Echilibrul de forțe după 1878.	271
5.1.11	Politica externă a României la începutul secolului al XX-lea.	273
5.1.12	Războaiele balcanice și Primul Război Mondial.	274
5.1.13	Recunoașterea internațională a Marii Uniri și marile alianțe ale României în perioada interbelică.	278
5.1.14	Politica externă a României în timpul celui de al doilea război mondial.	284
5.1.15	România în al doilea război mondial.	287
5.1.16	Tratatul de pace de la Paris.	289
5.1.17	Relațiile externe ale României în perioada postbelică.	290
5.1.18	Concluzii (desprinse din cele 7 manuale alternative).	290
5.2	DICTIONAR DE TERMENI ISTORICI.	291
5.3	CRONOLOGIE.	292
6	ROMÂNIA POSTBELICĂ. STALINISM, NAȚIONAL- COMUNISM ȘI DISIDENTĂ ANTICOMUNISTĂ. CONSTRUCȚIA DEMOCRAȚIEI POSTDECEMBRISTE.	310
6.1.1	Cucerirea puterii politice.	310
6.1.2	Îndepărtarea partidelor politice și a monarhiei.	316
6.1.3	Mecanismele PCR de menținere a puterii. Stalinizarea României.	319
6.1.4	Instrumentele represiunii. Securitatea și Miliția.	321
6.1.5	Colectivizarea și lumea satului.	323
6.1.6	Rezistența anticomunistă.	325
6.1.7	Impactul regimului comunist asupra economiei. Naționalizarea industriei.	326
6.1.8	Impactul regimului comunist asupra culturii.	330
6.1.9	Național-comunismul.	332
6.1.10	Regimul Nicolae Ceausescu (1965-1989)	333
6.1.11	Impactul regimului comunist asupra vieții private și a valorilor umane.	339
6.1.12	Construcția democrației postdecembriste.	342
6.1.13	Concluzii (desprinse din cele 7 manuale).	349

6.2	DICȚIONAR DE TERMENI ISTORICI. ROMÂNIA POSTBELICĂ	350
6.3	CRONOLOGIE	351
7	SECOLUL XX – ÎNTRE DEMOCRAȚIE ȘI TOTALITARISM	371
7.1.1	Introducere.....	371
7.1.2	Democrația	372
7.1.3	Liberalismul tradițional și criza post 1918.....	373
7.1.4	Abandonarea democrației.....	374
7.1.5	Caracteristici generale ale evoluției regimurilor democratice din Europa.....	375
7.1.6	Trăsături specifice ale regimurilor democratice.....	375
7.1.7	Marea criză din anii 1929-1933	377
7.1.8	Germania.	377
7.1.9	Franța.	378
7.1.10	Marea Britanie.....	380
7.1.11	S.U.A. Statele democratice și politica de stăvilire a comunismului.....	380
7.1.12	Ideologii și practici totalitare. Totalitarismul. Idei și regimuri totalitare.....	381
7.1.13	Caracteristici comune ale regimurilor politice totalitare.	382
7.1.14	Comunismul.....	384
7.1.15	Divizarea Europei.....	389
7.1.16	Falimentul sistemului comunist.	390
7.1.17	Ideologia fascistă și practicile politice ale regimului.	391
7.1.18	Ideologia nazistă. Național-socialismul german, ideologie și practici politice.	392
7.1.19	Stat de drept - stat totalitar și practica drepturilor omului.....	397
7.1.20	Provocări ale lumii postbelice.	398
7.1.21	Ideologii și practici politice în România.....	399
7.1.22	Practica politică.	409
7.2	DICȚIONAR DE TERMENI ISTORICI.....	412
7.3	CRONOLOGIE	413
8	CONSTITUȚIILE DIN ROMÂNIA.....	426
8.1.1	Este necesară existența unei constituții?	426
8.1.2	Proiecte constituționale.	426
8.1.3	Constituția din 1866.	431
8.1.4	Constituția din 1923	437
8.1.5	Constituția din 1938.	442
8.1.6	România fără Constituție.....	445
8.1.7	Constituția din 1948	446
8.1.8	Constituția din 1952	448
8.1.9	Constituția din 1965	451
8.1.10	Aspecte comune ale constituțiilor comuniste.....	453
8.1.11	Constituția din 1991.	454
8.1.12	Revizuirea din anul 2003.	456
8.1.13	Concluzii.....	457
8.2	DICȚIONAR DE TERMENI ISTORICI.....	458
8.3	CRONOLOGIE	459
9	ROMÂNIA ÎN PERIOADA RĂZBOIULUI RECE	464
9.1.1	Introducere.....	464

9.1.2	Situația internațională. Definiție și Context.	464
9.1.3	Situația României-ocupația și tutela sovietică (1945-1964).....	466
9.1.4	Tratatul de pace între România și Puterile Aliate și Asociate	467
9.1.5	Doctrina Truman.....	468
9.1.6	România și Planul Marshall.	469
9.1.7	Romania în perioada lui Gheorghe Gheorghiu Dej 1948-1965.	469
9.1.8	Relațiile României cu Iugoslavia.	470
9.1.9	România și Germania(RFG-RDG) în timpul războiului rece	470
9.1.10	România în cadrul Consiliului de Ajutor Economic Reciproc (CAER).....	470
9.1.11	Tratatul Organizației Atlanticului de Nord (NATO).....	472
9.1.12	Războiul din Coreea(1950-1953).....	472
9.1.13	Tratatul de Prietenie, Colaborare și Ajutor Reciproc (Tratatul de la Varșovia).....	472
9.1.14	Criza Canalului de Suez (1956).	475
9.1.15	Raporturile româno-sovietice în perioada dintre moartea lui Stalin și retragerea Armatei Roșii (1953- 1958).....	475
9.1.16	Revoluția anticomunistă din Ungaria- octombrie 1956	475
9.1.17	Retragerea trupelor sovietice din Romania-1958.	476
9.1.18	România și războiul din Vietnam. (1955-1975) sau (1959-1975)	477
9.1.19	Politica internă și externă în ultimii ani ai regimului Gheorghiu-Dej.	477
9.1.20	Criza rachetelor Cuba-1962	478
9.1.21	România și Planul Valev-1964.	478
9.1.22	Declarația din aprilie 1964.....	479
9.1.23	România în perioada lui Nicolae Ceaușescu (1965-1989).	480
9.1.24	Relațiile Romaniei cu China	481
9.1.25	România și războiul de șase zile (5-10 iunie 1967).....	483
9.1.26	România și „Primavara de la Praga”-Cehoslovacia-1968.	485
9.1.27	Doctrina Brejnev-1968.	486
9.1.28	Participarea României la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa, Helsinki, 1975.	487
9.1.29	România și războiul din Afghanistan (1979-1989).	489
9.1.30	Relațiile României cu Europa Occidentală și SUA.....	489
9.1.31	România în relația cu Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială.	491
9.1.32	Schimbarea raportului de forțe pe plan internațional (1974-1989).	491
9.1.33	Relațiile diplomatice ale României în ultimul deceniu al regimului Nicolae Ceaușescu. 492	
9.1.34	Mihail Gorbaciov-“noua orientare”.....	493
9.1.35	Anul 1989.....	494
9.1.36	Sfârșitul războiului rece	495
9.2	DICȚIONAR DE TERMENI ISTORICI	496
9.3	CRONOLOGIE	497

MANUALELE ȘCOLARE ȘI TEMATICILE

pentru concursul de admitere, sesiunea 2019, la Facultatea de Științe Juridice și Administrative -specializarea „Drept”, Facultatea de Poliție, Facultatea de Poliție de Frontieră, Facultatea de Jandarmi forma de învățământ cu frecvență, cu frecvență redusă și învățământ la distanță.

Elaborarea subiectelor pentru concursul de admitere la Academia de Poliție se va realiza în conformitate cu Ordinul ministrului educației naționale Nr. 4950/2019 din 27 august 2019 privind organizarea și desfășurarea examenului de bacalaureat național în anul 2020.

Pentru proba scrisă de evaluare a cunoștințelor sunt recomandate oricare dintre manualele aprobate prin Ordinele Ministrului Educației Naționale. Subiectele vor fi elaborate conform tematicilor și nu vizează conținutul unui manual anume.

Manualul școlar reprezintă doar unul dintre suporturile didactice utilizate de profesori și de elevi care ajută la parcurgerea programei școlare, prin însușirea de cunoștințe și formarea de competențe.

I. ISTORIE

A. POPOARE ȘI SPAȚII ISTORICE

1. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor.

- Zoe Petre (coordonator), Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 6-11.
- Magda Stan, Cristian Vornicu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Niculescu, 2007, p. 8-11.
- Valentin Băluțoiu, Maria Grecu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 2007, p. 4-13.
- Ioan Scurtu, Florentina Dondorici, Vasile Ionescu, Elena Emilia Lica, Octavian Osanu, Emil Poamă, Relu Stoica, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Gimnasium, 2007, p. 14-16.
- Alexandru Barnea (coordonator), Vasile Aurel Manea, Eugen Palade, Bogdan Teodorescu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 4-9.
- Ioan Scurtu, Constantin Dincă, Nicolae Cristea, Marian Curculescu, Aurel Constantin Soare, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Economică Preuniversitaria, 2007, p. 12-16.
- Felicia Adăscăliței, Liviu Lazăr, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corvin, 2007, p. 16-23.

B. OAMENII, SOCIETATEA ȘI LUMEA IDEILOR

1. Secolul XX – între democrație și totalitarism. Ideologii și practici politice în România și în Europa.

- Zoe Petre (coordonator), Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 56-59.
- Magda Stan, Cristian Vornicii, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Niculescu, 2007, p. 45-51. Valentin Băluțoiu, Maria Grecu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 2007, p. 100-109.
- Ioan Scurtu, Florentina Dondorici, Vasile Ionescu, Elena Emilia Lica, Octavian Osanu, Emil Poamă, Relu Stoica, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Gimnasium, 2007, p. 57-59; 61-63.
- Alexandru Barnea (coordonator), Vasile Aurel Manea, Eugen Palade, Bogdan Teodorescu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 40-47.

- Ioan Scurtu, Constantin Dincă, Nicolae Cristea, Marian Curculescu, Aurel Constantin Soare, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Economică Preuniversitaria, 2007, p. 52-55.
- Felicia Adăscăliței, Liviu Lazăr, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corvin, 2007, p. 70-73.

2. Constituțiile din România.

- Zoe Petre (coordonator), Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 62-67.
- Magda Stan, Cristian Vornicu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Niculescu, 2007, p. 55-57. Valentin Băluțoiu, Maria Grecu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 2007, p. 121-129.
- Ioan Scurtu, Florentina Dondorici, Vasile Ionescu, Elena Emilia Lica, Octavian Osanu, Emil Poamă, Relu Stoica, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Gimnasium, 2007, p. 65-67.
- Alexandru Barnea (coordonator), Vasile Aurel Manea, Eugen Palade, Bogdan Teodorescu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 50-55.
- Ioan Scurtu, Constantin Dincă, Nicolae Cristea, Marian Curculescu, Aurel Constantin Soare, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Economică Preuniversitaria, 2007, p. 61-64.
- Felicia Adăscăliței, Liviu Lazăr, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corvin, 2007, p. 76-79.

C. STATUL ȘI POLITICA

1. Autonomii locale și instituții centrale în spațiul românesc (secolele IX-XVIII).

- Zoe Petre (coordonator), Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 74-83
- Magda Stan, Cristian Vornicu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Niculescu, 2007, p. 63-66. Valentin Băluțoiu, Maria Grecu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 2007, p. 142-152.
- Ioan Scurtu, Florentina Dondorici, Vasile Ionescu, Elena Emilia Lica, Octavian Osanu, Emil Poamă, Relu Stoica, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Gimnasium, 2007, p. 74-76.
- Alexandru Barnea (coordonator), Vasile Aurel Manea, Eugen Palade, Bogdan Teodorescu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 60-63.
- Ioan Scurtu, Constantin Dincă, Nicolae Cristea, Marian Curculescu, Aurel Constantin Soare, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Economică Preuniversitaria, 2007, p. 70-73.
- Felicia Adăscăliței, Liviu Lazăr, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corvin, 2007, p. 84-95.

2. Statul român modern: de la proiect politic la realizarea României Mari (secolele XVIII-XX).

- Zoe Petre (coordonator), Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 84-89.
- Magda Stan, Cristian Vornicu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Niculescu, 2007, p. 67-71.

- ☐ Valentin Băluțoiu, Maria Grecu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 2007, p. 153-164.
- ☐ Ioan Scurtu, Florentina Dondorici, Vasile Ionescu, Elena Emilia Lica, Octavian Osanu, Emil Poamă, Relu Stoica, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Gimnasium, 2007, p. 74-91.
- ☐ Alexandru Barnea (coordonator), Vasile Aurel Manea, Eugen Palade, Bogdan Teodorescu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 64-70.
- ☐ Ioan Scurtu, Constantin Dincă, Nicolae Cristea, Marian Curculescu, Aurel Constantin Soare, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Economică Preuniversitaria, 2007, p. 74-83.
- ☐ Felicia Adăscăliței, Liviu Lazăr, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corvin, 2007, p. 96-123.

3. România postbelică. Stalinism, național-comunism și disidență anticomunistă. Construcția democrației postdecembriste.

- ☐ Zoe Petre (coordonator), Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 100-107.
- Magda Stan, Cristian Vornicu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Niculescu, 2007, p. 79-85. Valentin Băluțoiu, Maria Grecu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 2007, p. 176-187.
- ☐ Ioan Scurtu, Florentina Dondorici, Vasile Ionescu, Elena Emilia Lica, Octavian Osanu, Emil Poamă, Relu Stoica, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Gimnasium, 2007, p. 99-103.
- ☐ Alexandru Barnea (coordonator), Vasile Aurel Manea, Eugen Palade, Bogdan Teodorescu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 78-87.
- ☐ Ioan Scurtu, Constantin Dincă, Nicolae Cristea, Marian Curculescu, Aurel Constantin Soare, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Economică Preuniversitaria, 2007, p. 96-102.
- ☐ Felicia Adăscăliței, Liviu Lazăr, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corvin, 2007, p. 134-145.

D. RELAȚIILE INTERNAȚIONALE

I. Spațiul românesc între diplomație și conflict în Evul Mediu și la începuturile modernității.

- ☐ Zoe Petre (coordonator), Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 110-117. Magda Stan, Cristian Vornicu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Niculescu, 2007, p. 89-94.
- ☐ Valentin Băluțoiu, Maria Grecu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 2007, p. 195-227.
- ☐ Ioan Scurtu, Florentina Dondorici, Vasile Ionescu, Elena Emilia Lica, Octavian Osanu, Emil Poamă, Relu Stoica, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Gimnasium, 2007, p. 109-114.
- ☐ Alexandru Barnea (coordonator), Vasile Aurel Manea, Eugen Palade, Bogdan Teodorescu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 88-93.
- ☐ Ioan Scurtu, Constantin Dincă, Nicolae Cristea, Marian Curculescu, Aurel Constantin Soare, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Economică Preuniversitaria, 2007, p. 106-114.

□ Felicia Adăscăliței, Liviu Lazăr, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corvin, 2007, p. 148-153.

2. România și concertul european: de la „criza orientală” la marile alianțe ale secolului XX.

□ Zoe Petre (coordonator), Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 118-125.

Magda Stan, Cristian Vornicu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Niculescu, 2007, p. 95-99

Valentin Băluțoiu, Maria Grecu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 2007, p. 228-232.

□ Ioan Scurtu, Florentina Dondorici, Vasile Ionescu, Elena Emilia Lica, Octavian Osanu, Emil Poamă, Relu Stoica, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Gimnasium, 2007, p. 116-126.

□ Alexandru Barnea (coordonator), Vasile Aurel Manea, Eugen Palade, Bogdan Teodorescu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 94-99.

□ Ioan Scurtu, Constantin Dincă, Nicolae Cristea, Marian Curculescu, Aurel Constantin Soare, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Economică Preuniversitaria, 2007, p. 115-118.

□ Felicia Adăscăliței, Liviu Lazăr, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corvin, 2007, p. 154-165.

3. România în perioada „Războiului rece”.

□ Zoe Petre (coordonator), Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 130-135.

Magda Stan, Cristian Vornicu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Niculescu, 2007, p. 103

Valentin Băluțoiu, Maria Grecu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 2007, p. 251-261.

□ Ioan Scurtu, Florentina Dondorici, Vasile Ionescu, Elena Emilia Lica, Octavian Osanu, Emil Poamă, Relu Stoica, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Gimnasium, 2007, p. 129-131.

□ Alexandru Barnea (coordonator), Vasile Aurel Manea, Eugen Palade, Bogdan Teodorescu, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corint, 2007, p. 102-107.

□ Ioan Scurtu, Constantin Dincă, Nicolae Cristea, Marian Curculescu, Aurel Constantin Soare, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Economică Preuniversitaria, 2007, p. 123-126.

□ Felicia Adăscăliței, Liviu Lazăr, Istorie. Manual pentru clasa a XII-a, Editura Corvin, 2007, p. 168-171.

1 ROMANITATEA ROMÂNILOR ÎN VIZIUNEA ISTORICILOR

1.1.1 Introducere

Romanitatea este spațiul etno-lingvistic care cuprinde popoarele romanice. Poporul român este continuatorul romanității orientale.

Prin romanitatea românilor se înțelege în primul rând ideea despre descendența romană a românilor. Din ansamblul acestei categorii istorice, mai fac parte o serie de idei înrudite și adiacente cum ar fi: stăruința elementului roman în Dacia postareliană, unitatea de neam a românilor, latinitatea limbii române, esența romană a unor obiceiuri și datini populare și conștiința românilor despre originea lor romană.

Romanitatea românilor a reținut atenția cronicarilor, istoricilor, filologilor, geografilor, etnografulor și altor oameni, dar cei care s-au ocupat cel mai mult de această temă au fost istoricii. Ei au stăruit să demonstreze continuitatea romană în Dacia după retragerea aureliană, originea latină a limbii române, formarea conștiinței de neam, a originii romane a românilor.

Romanitatea românilor a determinat, de aceea, multe controverse, teorii contradictorii sau total greșite, unele urmărind alte scopuri decât cele științifice, adică scopuri politice, aceste teorii apărând cu precădere în secolul al XVIII-lea. Aceste teorii negau total sau parțial romanitatea românilor și continuitatea lor în spațiul carpato-danubioano-pontic.

1.1.2 Ce trebuie să înțelegem prin romanitatea românilor?

În primul rând descendența romană a românilor din coloniștii aduși de romani în Dacia Traiană și latinitatea limbii române, ceea ce presupune continuitatea geto-dacilor după războaiele daco-romane și după retragerea aureliană, în perioada migrațiilor, unitatea de neam a românilor din întreg teritoriul locuit de ei, păstrarea esenței romane în datini și obiceiuri. Dovezile acestei continuități sunt de ordin logic, arheologic, lingvistic, etnografic, istoric.

Ideea romanității românilor este una din ideile fundamentale care privește istoria românilor.

Poporul român este continuatorul romanității orientale, aceasta fiind o realitate ce nu poate fi pusă în discuție, identificându-se cu însăși poporul român, mai ales în contextul migrației slavilor în sudul Dunării.

Începutul ideii romanității românilor corespunde încheierii procesului de etnogeneză românească în spațiul daco-moesian, moment din istoria poporului român marcat prin stabilirea identității sale etnice între celelalte popoare europene.

1.1.3 Etnogeneza românească

Geto-dacii și lumea romană în secolele I î.Hr.–al II-lea d.Hr.

Etnogeneza reprezintă procesul de formare al unui popor. Spațiul etnogenezei românești cuprinde atât teritorii de la nord de Dunăre, cât și teritorii din Peninsula Balcanică.

Geto-dacii au intrat în contact cu lumea romană încă dinainte de instaurarea stăpânirii imperiale în zona dunăreană (faza preliminară a romanizării geto-dacilor).

Amenințarea romană directă a început să se manifeste din timpul regelui Burebista, întemeietorul statului dac (82–44 î.Hr.). Romanii urmăreau să-și impună controlul asupra coloniilor grecești vest-pontice, să aibă acces la resursele zonei nord-dunărene (aur, argint, grâne) și să beneficieze de poziția strategică avantajoasă.

Legăturile daco-romane s-au intensificat în secolele I î.Hr.–I d.Hr., dar, după instaurarea stăpânirii imperiale pe teritoriul locuit de geto-daci, s-a trecut la o nouă etapă, manifestată printr-o romanizare intensă. Geto-dacii din Dobrogea de astăzi au intrat sub stăpânirea romană din anul 46 d.Hr., făcând parte din provincia Moesia (Dobrogea fiind anexată provinciei romane Moesia).

La sfârșitul secolului I d.Hr., regele dac Decebal (87–106 d.Hr.) a refăcut unitatea statului dac și s-a confruntat cu armatele trimise de împăratul Domițian, în anii 87 și 88 d.Hr. Prin pacea din anul 89 d. Hr., Dacia devenea regat clientelar Romei. Situația s-a schimbat după ce, la Roma, împărat a devenit Traian, statul dac fiind considerat ca o amenințare la adresa securității Imperiului Roman. Războaiele daco-romane, desfășurate în anii 101–102 și 105–106 d.Hr. și încheiate cu victoria romanilor, au dus la transformarea unei părți a Daciei (106 d.Hr.) în provincie romană.

1.1.4 Dacia provincie romană. Romanizarea geto-dacilor. Factori ai romanizării

Stăpânirea romană în provincia Dacia a durat între anii 106-271. În capitala provinciei romane –Dacia-Ulpia Traiana Sarmizegetusa, se afla amfiteatrul, cazarma gladiatorilor, templul zeiței Nemesis, templul Diane și al lui Silvanus (redate într-o vedere aeriană). În urma războaielor daco-romane, în secolul al-II-lea d.Hr. a fost înălțată la Roma Columna lui Traian. Pe aceasta sunt redată: lupta de la Tapae, asaltul Sarmisegetusei, sinuciderea lui Decebal, întoarcerea dacilor la casele lor.

Imperiul Roman a atins maxima expansiune în anul 117.

Iordanes, în opera „**Getica**”, vorbind despre cucerirea Daciei și evenimentele de după aceasta, menționează: “ Pe dacii din ținuturile de dincolo de Dunăre, care au o întindere de un milion de pași, i-a prefăcut în provincie Traian, în timpul domniei sale, după ce regele lor Decebal a fost omorât. Galienus însă le-a pierdut în timpul domniei sale, iar împăratul Aurelian, rechemând de acolo legiunile le-a așezat în Moesia și acolo, într-o parte a acesteia, a întemeiat Dacia Mediteranee și Dacia Ripensis” (în manual Corint, Zoe Petre, pagina 6).

În Dacia romană și în Dobrogea, procesul romanizării s-a desfășurat în condițiile acțiunii mai multor factori:

- armata
- administrația romană
- veteranii
- coloniștii latinofoni, aduși din toată lumea romană
- viața economică (spațiul dacic era integrat economiei imperiului)
- urbanizarea (orașele au fost adevărate focare ale romanizării)
- dreptul roman
- viața culturală
- viața religioasă.

Eutropius în lucrarea intitulată “**Istoria romană**”, vorbind despre coloniștii din toate părțile Imperiului, relatează: “ Hadrianus ar fi voit să renunțe și la Dacia, dar amicii săi îl împiedicară, spunându-i că ar fi să dea pradă barbarilor o mulțime de cetățeni romani, deoarece Traianus, după cucerirea Daciei, adusese aici din toate părțile imperiului o mulțime nenumărată de coloniști spre a cultiva pământurile și a locui orașele, depopulate de lungile războaie ale lui Decebalus” (în manual Corint, Zoe Petre, pagina 8).

A constituit un factor esențial în procesul de romanizare. Obiectele paleocreștine, **databile** în secolele II–III d. Hr., sunt puțin numeroase, dar acest fapt se poate explica prin **persecutarea** noii religii. Însă după ce creștinismul a devenit o religie licită, **vestigiiile** creștine **au devenit** tot mai numeroase. Creștinismul a avut, la rândul său, o contribuție importantă în procesul de romanizare a autohtonilor, noua credință fiind răspândită în limba latină de misionarii veniți din imperiu.

Chiar dacă arianismul a avut un succes deosebit în rândul populațiilor germanice, la **daco-romani**, s-a dezvoltat un creștinism de factură populară și de orientare niceeană. Acesta a fost probabil impulsionat de misionari proveniți din Dobrogea, cunoscut bastion al confesiunii niceene încă din timpul împăratului Valens.

1.1.6 De la retragerea aureliană la primele știri despre români. Continuitatea de locuire pe teritoriul românesc.

În anul 271 a început părăsirea Daciei de către romani, dar procesul de romanizare a continuat, iar dacii liberi, neintegrați în provincia cucerită, au intrat în contact cu noua populație de daco-romani și s-au romanizat.

Chiar dacă, în primul mileniu creștin, în zona nord - dunăreană s-au perindat numeroase populații migratoare (huni, vizigoți, gepizi, avari, slavi, bulgari etc.), **continuitatea** daco-romanilor este atestată de numeroasele descoperiri arheologice, dar și de o serie de mărturii scrise.

Stela funerară de la Cășeu, județul Cluj, datează din secolul al III-lea d. Hr.

Donariul de bronz de la Biertan, din județul Sibiu, datat pentru secolul al IV-lea d.Hr., conține inscripția în limba latină „Ego Zenovius votum posui”, și o monogramă creștină. **Acesta reprezintă o dovadă a pătrunderii creștinismului în Transilvania**. Un desen al acestuia a fost trimis la Roma de nunțul apostolic din Viena în anul 1780.

Priscus Panites a scris în secolul V d.Hr., despre populația autohtonă daco-romană, în lucrarea intitulată „**Istoria Goților**”, spunând că: „De acolo am călătorit pe un drum neted, așezat într-o câmpie, și am traversat mai multe râuri navigabile, dintre care, după Istru (Dunăre – n.n.), au fost cele numite Drecon, Tigas și Tifisas. Pe acestea le-am traversat în **bărci monoxile**, de care se foloseau locuitorii de pe malurile râurilor, iar pe celelalte le-am trecut pe plute. (...) Sciții din satul în care am ajuns ne-au poftit la ei, ne-au primit și ne-au **adăpostit**. (...) Sciții sunt amestecați și, pe lângă limba lor barbară, caută să vorbească sau **limba hunilor, sau a goților, sau a ausonilor**, atunci când au de-a face cu romanii” .

Crucea de aur de la Histria, datează din secolul al VI-lea d. Hr.

1.1.7 Reinstaurarea stăpânirii romane pe malul stâng al Dunării, în timpul împăratului Iustinian

Iustinian consemnează în secolul al VI-lea d. Hr. în lucrarea „Novellae”:

” Dar fiindcă în timpul de față, cu ajutorul lui Dumnezeu, statul nostru s-a mărit, astfel încât amândouă malurile Dunării sunt populate acum de cetăți de-ale noastre și atât Viminacium, cât și Recidava și Lederatta, care se găsesc dincolo de Dunăre, au fost supuse din nou stăpânirii noastre, ni s-a părut necesar să așezăm lângă Panonia, în preafericita noastră patrie, însăși prea-glorioasa noastră prefectură (...) și fiindcă nu era un lucru folositor statului ca oamenii aflați mereu în vâltoarea războiului să vină până în Macedonia Prima, peste întinderi atât de mari și prin atâtea greutăți, am mutat înseși prefectura în părțile de mai sus, pentru ca provinciile de lângă aceasta să-i simtă mai ușor alinarea”.

Romanitatea este elementul esențial al identității lingvistice și culturale a poporului român. Asemenea altor popoare ale Europei – italieni, francezi, spanioli, portughezi – românii vorbesc o limbă romanică, formată pe baza latinei vorbite în Imperiul Roman.

Procesul de romanizare lingvistică și culturală din secolele II–III d.Hr., când o mare parte a teritoriului României de azi era cuprins în provinciile romane Moesia și Dacia, a avut o mare intensitate, astfel că limba latină a pătruns foarte repede nu numai în zonele urbane, ci și la sate, în viața comunităților de agricultori și de păstori care ocupau cea mai mare parte a teritoriului. Când, în secolul al III-lea d.Hr., împăratul Aurelian a fost nevoit să renunțe la administrarea provinciei Dacia, idiomul latin era predominant. Acesta a continuat să evolueze în contact cu provinciile latinofone de la sud de Dunăre.

În perioada secolelor al IV-lea–al VIII-lea d.Hr., limba latină vulgară, vorbită de daco-romani, s-a transformat, mai întâi, într-o limbă protoromână. O dovadă a evoluției limbii daco-romanilor către o limbă protoromână este expresia „torna, torna fratre” (a se vedea în sec. al IX-lea citatul lui Teophanes Confessor din lucrarea Cronografia).

Procesul etnogenezei românești s-a desfășurat, în principal, la nord de Dunăre, dar și la sud de fluviu, încheindu-se spre sfârșitul secolului al VIII-lea.

Limba română este o limbă neolatină, cu următoarea structură:

- substratul daco-moesic;
- stratul latin (cea mai mare parte a cuvintelor);
- adstratul slav meridional.

Cuvinte de origine dacică (substrat daco-moesic) păstrate în limba română sunt: aprig, barză, baltă, brânză, brâu, Carpați, cătun, căciulă, codru, copil, Dunăre, gard, mal, mazăre, mânz, moș, Mureș, Olt, pârâu, prunc, strugure, vatră.

Cuvinte de origine latină (strat latin) păstrate în limba română sunt: a ara, argint, aur, biserică, bun, câmp, cireș, a culege, duminică, femeie, frate, frumos, grâu, lână, mână, munte, pâine, picior, sare, a semăna, soare.

Cuvinte de origine slavă (adstrat slav) păstrate în limba română sunt: Bistrița, cneaz, Dâmbovița, găscă, jude, plug, seceră, stareț, târg, vamă.

Un mic număr de cuvinte (mai puțin de 200, aproximativ 160-180) din limba traco-dacă s-au transmis, formând substratul limbii române. Este interesant însă de observat că multe dintre aceste cuvinte desemnează elemente fundamentale ale civilizației – de exemplu vatră, copil, moș, a moșteni – dar se declină sau se conjugă aidoma cuvintelor de origine latină: brânză ca osânză, a moșteni ca a fi, moșie ca și câmpie.

Gramatica latină reprezintă structura fundamentală a limbii române; declinăm și conjugăm ca în latină, alcătuim propoziții și fraze în felul în care o făceau vorbitorii de limbă latină. Aproximativ 80% din fondul principal de cuvinte al limbii române, inclusiv vocabularul creștin de bază, provin din latina vorbită.

În anul 602 limesul dunărean cedează și slavii se revarsă în Peninsula Balcanică. Slavii au trecut masiv la sud de Dunăre. Tot în acest an a încetat și stăpânirea Imperiului Roman de Răsărit în Dobrogea de astăzi. După instalarea slavilor în nordul Peninsulei Balcanice, complicatele relații dintre Imperiul Bizantin – unde limba greacă devine, din secolul al VII-lea d.Hr., limbă oficială – și formațiunile politico-militare din Peninsula Balcanică, au avut drept consecință, între altele, fragmentarea comunităților locale vorbitoare de latină și despărțirea lor de romanitatea nord-dunăreană, astfel încât fiecare a dezvoltat în mod diferențiat fondul originar latin.

Și în prezent, există diferite dialecte ale limbii române: nord dunărean-dialectul daco-român, vorbit pe întregul teritoriu al României, în Republica Moldova, precum și în comunitățile românești din țările vecine (Ucraina, Serbia, Bulgaria, Ungaria), și dialectele

sud-dunărene-dialectul aromân, istro-român, megleno-român. Diferențe locale de mai mică importanță caracterizează diferite graiuri: oltenesc maramureșean, moldovenesc etc.

Pe baza graiului din Muntenia, dar cu un aport important al operelor literare create în Moldova, se constituie, în secolul al XIX-lea, limba română literară pe care o vorbim și o scriem și azi.

Ca și în cazul celorlalte limbi romanice, în perioada de formare a limbii române, fondului latin i s-au adăugat cuvinte împrumutate din limbile popoarelor migratoare. Avem motive să considerăm că, așa cum se întâmplă și în cazul celorlalte limbi romanice, acest proces de evoluție este încheiat în linii generale în secolul al VIII-lea.

O influență mai accentuată a rezultat din contactul cu limbile slave, mai ales cu cea sud-slavă (slavonă), care a devenit, în secolele IX–X, limba liturgică (limba în care se slujeau liturgiile în biserică) și mai târziu și limba de cancelarie (limba în care erau redactate documentele oficiale ale statului). Slavona a jucat pentru regiunile balcanodunărene un rol apropiat de cel pe care latina l-a jucat în Occidentul medieval.

Caracterul latin al limbii vorbite pe ambele maluri ale Dunării și în interiorul arcului carpatic a fost de timpuriu recunoscut de popoarele vecine. Neamurile germanice i-au numit w(a)lach, așa cum îi numeau pe toți vorbitorii idiomurilor latine; de la acest nume derivă etnonimele vlah, olah etc. La rândul lor, „vlahii” își spuneau probabil români, adică romani – nume pe care l-au transmis din generație în generație, fie pentru a se desemna ca locuitori ai ținuturilor carpato-dunărene, vorbitori ai aceleiași limbi, fie pentru a se referi la anumite categorii sociale (de exemplu, rumâni – țărani dependenți). Memoria populară a păstrat, de-a lungul secolelor, conștiința ascendenței romane a românilor – dovadă, de pildă, datinile și tradițiile care îl amintesc pe „bădica Troian” – împăratul Traian – în legătură cu momente importante ale sărbătorilor- solstițiului de iarnă (Anul Nou).

Călătorii străini care ajung în Țările Române în secolele XV–XVII notează că românii sunt urmași ai romanilor, atât prin numele pe care și-l dau lor înșisi, romani, cât și observând asemănările dintre limba vorbită de ei și latină. La rândul lor, primii umaniști originari din ținuturile românești, ca transilvăneanul Nicolaus, care își ia numele savant de Olachus (Valahul), apoi cărturari și învățați din Țările Române, formați la școlile din Polonia (Miron Costin) sau Italia (Stolnicul Cantacuzino), descoperă noi argumente care confirmă, în cuvintele cronicarului moldav, că „de la Râm ne tragem”.

În fine, învățații germani din ținuturile săsești (Johannes Honterus) descriu monumente și publică inscripții latine – surse importante pentru istoria provinciei romane Dacia.

1.1.9 Românii în sursele medievale timpurii.

Documentele istorice scrise din primul mileniu al erei creștine, care îi menționează pe români, sunt relativ puține, dar sunt suplinite de numeroase descoperiri arheologice. Dintre acestea se remarcă cele datând din perioada secolelor al-VII-lea–al-XI-lea, diverse vase, unelte, podoabe, arme și alte obiecte aparținând comunităților autohtone fiind descoperite în așezări precum Brateiu (județul Sibiu), Poian (județul Covasna), Alba Iulia. Acestea dovedesc continuitatea de locuire a românilor pe teritoriul pe care ei s-au format.

Începând din secolul al VII-lea, autohtonii încep să fie menționați în izvoarele documentare ale vremii ca un popor romanic distinct constituit.

Romanitatea orientală este o realitate ce nu poate fi pusă în discuție și ea se identifică cu poporul român. Acesta apare documentar la cumpăna dintre primul și cel de-al doilea mileniu al erei creștine sub numele de vlahi (volohi, blachi, valahi), termen care desemnează un neslav, un popor de origine romanică.

LPDIO | We know books

Numele de vlahi, valahi, dat de către străini românilor marchează sfârșitul etnogenezei poporului român și exprimă caracterul său romanic.

Românii nu s-au numit niciodată pe ei altfel decât români, după numele cetății mame, care a fost Roma, fapt confirmat și de împăratul bizantin Constantin al VII-lea Porfirogenetul (912-959). El denumește populația neslavă din Balcani, în contextul așezării slavilor, cu numele de romani, în opoziție cu bizantinii, care sunt denumiți romei.

Originea latină a limbii și a poporului român, precum și prezența neîntreruptă a românilor în teritoriile nord-dunărene, au fost pentru multe secole un fapt de conștiință istorică europeană, în condițiile apariției dezvoltării pericolului otoman.

În secolele XVII-XVIII, ideea descendenței românilor din „coloniile romane” ale lui Traian a prins și mai mult contur, iar mărturiile asupra originii românilor sunt tot mai numeroase și atestate pe tot continentul european.

În afirmarea autohtoniei românilor în ținuturile carpatodunărene, un rol important l-au jucat cărturarii sași din Transilvania, aflați în contact direct cu românii, care arată că „atât cei de dincolo de Carpați, cât și cei din Transilvania, își trag originea și numele, ba chiar și limba romană, din coloniștii aduși de Traian” (David Hermann).

Unii cărturari maghiari, încă de la sfârșitul veacului al XVI-lea, își exprimă neîncrederea față de teoria originii romane a românilor și a autohtoniei lor, ca Istvan Szamoskoszy, dar nu lipsesc și cei ce susțin teoria descendenței românilor din romani, ca Andrei Huszti, la mijlocul veacului al XVIII-lea (în manual editura Gimnasium, pagina 15).

În ceea ce privește cărturari români, ei exprimă susținut autohtonismul și romanitatea românilor. Primul este Nicolaus Olahus (1493-1568), personalitate de anvergură europeană, umanist, care consideră că românii din Moldova, Țara Românească și Transilvania sunt descendenții coloniștilor romani, ceea ce explică limba lor latină.

1.1.10 Romanitatea românilor după etnogenază

La puțin timp după încheierea etnogenezei românești există informații în lucrările unor cărturari ale acelei epoci despre populația romanică din Balcani și din actualul teritoriu al țării noastre. Astfel, românii din Balcani și de la nord de Dunăre sunt denumiți sub numele de „valahi”, „vlahi”, „volohi”, ba chiar „romani” (de către eruditul împărat al Bizanțului, Constantin Porfirogenetul). Ei alcătuiau un popor romanic distinct de alte popoare vecine (bulgarii, ungurii, rușii, cumanii, pecenegii etc).

Primii care s-au referit la originea romană a românilor au fost cronicarii (bizantini, slavi, maghiari etc.) Sursele bizantine menționează la nord de Dunăre, între secolele X-XIII, populații sub numele de „daci” și „geți”. Aceste denumiri se referă la români. Autorii bizantini au conștiința faptului că locuitorii din ținuturile carpatodunărene (românii) sunt descendenții populațiilor romanice antice ce locuiau în aceleași teritorii.

Cronicarii maghiari, Anonymus și Simon de Keza, admit explicit prezența „vlahilor” sau a „păstorilor și colonilor” romanilor în bazinul Dunării, înainte de cucerirea lui Arpad sau chiar de cea a lui Attila.